

Legenda Branului

Poem Epic, Cules, Scris și Ilustrat de

Ion Duicu

Realizator și Editor
Isabella Duicu Palowitch

ARTISA LLC

editura *Artisa*

BRAȘOV 2014

Cu
detalii din

Caietele - Jurnal
ale autorului.

Legenda Branului

Poem Epic, Cules, Scris și Ilustrat de

Ion Duicu

Însoțit de Comoara Branului în imagini

Din povestirile bătrânului Gheorghe Ion Duicu,
auzite la rândul lui de la bunicul său Bucur Ion Duicu în 1896
pe Muntele Bătrâna în Bucegi

Realizator și Editor
Isabella Duicu Palowitch

ARTISA LLC

editura *Leton*

BRAȘOV 2014

Realizat de ARTISA LLC
Copyright © ARTISA LLC, 2014

Toate drepturile rezervate. Niciun material din această lucrare nu poate fi total sau parțial reprodus, păstrat într-un sistem pentru modificări sau transmis în orice formă electronică sau mecanică, fotocopiere, înregistrare a materialului fără a fi obținut în prealabil acordul scris din partea editorului.

Editura Foton, Brașov, România
Brașov, Zizinului nr. 59
Tel.: 0268 42 70 47; 0740 166 097
e-mail: foton@foton.ro; www.foton.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
DUICU, ION

Legenda Branului : poem epic / cules, scris și ilustrat de Ion Duicu ; realizat și ed. de Isabella Duicu Palowitch. - Brașov : Foton, 2014

Index
ISBN 978-606-8582-06-1

I. Duicu Palowitch, Isabella (ed.)

821.135.1-1

CREDITE PRODUCȚIE ARTISA LLC

Editor General: Isabella Duicu Palowitch, ARTISA LLC

Designer și Director Producție: Isabella Duicu Palowitch, ARTISA LLC

Editor Asociat: Ioana Popa

Scriitor Consultant: Ioana Popa

Traduceri/Translations: Erika Kovacs, Ioana Popa, Ana Bianca Popa

Tehnoredactare: Margaret Trejo

Tehnoredactare/Index: Corina Kesler

Ilustrator: Alessia Lorea Arregui

Fotografii:

Radu Pescaru: Coperta 3, Cotor, Fotografiile sculpturilor celor 10 frați Bran, Paginile xvii, 5, 7, 10, 13, 22-23, 26-31, 34-53, 56-67, 72, 100-101

Alex Ionescu, cartitaplimbareata.ro: Coperta 1-2, Paginile ii, iii, ix, xi, xv, 2-3, 24-25 (peisaj Munții Bucegi), 74-75, 85, 108

Gruia Hilohi: Paginile viii, x, 18, 32-33, 54, 71, 78-79, 84-85, 88, 90, 91, 119

Karl Lehmann: Coperta 4, Paginile 73, 107

Ross Stout: Pagina vii

Ilustrații, Picturi, Sculpturi:

Alessia Lorea Arregui: Coperta 3, Pagina 34

Ion Duicu: toate ilustrațiile, picturile și sculpturile care nu sunt altfel marcate

Fonturi: Minion Pro și Myriad Pro; **Hârtie:** Offset Dublu Cretată Mat 150g/m²

DISTRIBUȚIE

ARTISA LLC
www.artisa.com

Printed in Romania by FOTON

Părinților mei

Etelka și Ion Duicu

Conținut

Mulțumiri Colaboratorilor (Preambul)	vii
Despre Ion Duicu (Română)	viii
About Ion Duicu (English)	x
Prefață (Română), Ioan Alexandru	xii
Cuvânt Înainte, Radu Frunteș	xvi
Legenda Branului, Ion Duicu	1
Notă Explicativă	76
Omul și Creația	78
Vorwort (Deutsch), Ioan Alexandru	112
Preface (English), Ioan Alexandru	116
Mulțumiri Colaboratorilor (Continuare)	120
Index	124

Despre Ion Duicu

Ioana Popa

Ion Duicu a fost un mare ambasador al Branului, funcție auto-impusă de loialitatea propriului suflet, complet copleșit de frumusețea acestui ținut carpatin. Nenumărați vizitatori (mulți veniți din alte colțuri europene sau chiar de peste mări și țări) au fost convinși de acest fiu fidel al Branului să vină la Peștera, ca să simtă și să verifice cu proprii ochi unicitatea acestui plai, o gură de rai. Foarte mulți au continuat să revină și au transmis mai departe vestea despre existența acestui loc rămas profund autentic, nu numai ‘altora’, dar mai ales s-au raliat spontan în a crea cu succes generații de

brăneni (la suflet). Cum este posibil? Răspunsul transcende noțiunea de relație personală cu Ion Duicu, după cum transcende realitatea ori subiectivismul experienței unui loc turistic deosebit de frumos sau accesibil.

Ion Duicu aducea personal acești vizitatori și reușea să îi facă să absoarbă acest spațiu carpatin prin toate simțurile până se realiza acea relație de suflet în care vizitatorul devenea fiul locului. Realitatea acestei deveniri (literalmente) peste noapte se datora în cea mai mare măsură acestui ambasador-mag al Branului care făcea pe fiecare să simtă iarba, să vorbească cu Pitzi fluturele ce își avea cuibul, de mulți ani de zile, sub șindrila „Ciupercuței”, casa autorului din satul Peștera-Bran, să audă pădurea, să vadă munții, și, mai ales, să vadă minunea acestui plai de poveste. Sunt nenumărați oameni care au călătorit mult și au văzut locuri declarate oficial ca minuni ale lumii. Și ei totuși se reîntorc precum pelerinii la Peștera, își aduc copiii și nepoții acolo, ba chiar își ridică acolo case.

Ion Duicu a fost gura propovăduitoare a legendei vii a Branului; a fost activistul de suflet care sădea mlădițe tinere care să asigure viitorul unui trecut prea plin de înțelepciune și al cărui grai românesc bogat l-a cules și l-a trezit la viață. Ce rămâne

incomprehensibil este cum de a fost parcă așteptat de secole și ales ca purtător de cuvânt—la propriu—al Branului, acest personaj rafinat, oarecum boem, intelectual și citadin în existența de zi cu zi. Ion Duicu a demonstrat prin mărturia fructelor vieții sale, înțelepciunea acestei alegeri-destin: susurând ca un pârlăuș de munte, zglobiu și încăpățânat în a săpa în stânca din drum, până când piatra și apa se întrețes ca Unul ce stă martor veșnic știutor de filonul strămoșesc de spiritualitate în timp ce exprimă frumuseți ale Naturii eterne și conștiente.

Transhumanța, unul din pilonii definitori ai vieții în Bran, a reușit, prin Ion Duicu, să transeceadă în timpul modern la elementul uman. Acolo, sub cuvertura stelelor și ploilor mocănești, revenirea fiilor și fiicelor de suflet ai Branului în locul dintre munți, unde valurile molcome ale dealurilor leagănă mireasma dulce a ierbii înflorite, precum și sunetul tălăngilor se petrece la intervale hotărâte de propria viață și spiritualitate, în această reîntoarcere, sufletele lor își regăsesc popasul mioritic.

Legende se spun în jurul focului ce aprinde diamantele iernii la crucea nopții, când aburii povestitorilor și ascultătorilor se unesc ca și sufletele lor și când povestea devine adevăr și taină.

E timpul ca Legenda Branului să prindă viață în vlăstarii vremurilor noi—doar atunci Ion Duicu, magul Branului se va odihni împlinit, cu fața sufletului către stele, rezemat de colinele Peșterii, ascultând vecia Branului.

Legenda Branului

Poem Epic, Cules, Scris și Ilustrat de

Ion Duicu

*Dară vorba mi-ascultați
și în veci aminte luați.*

BRAN-DA-BUR

Sculptură turnată în gips, 1m 40 cm

Împărțitul Satelor Brănene

Bran:

Tu CULIȚĂ să-ți iei turma
Să te-oprești cu ea în Poartă.
Să-mi ridici un turn de pază
Pe Buldanul Porții,³⁶
Și Bârsanul să ți-l vază!
Tuturor le stai de veghe
La intrarea-n Trecătoare.
Cu fumar ne dai de veste
De-i primejdia mai mare.

1170

Să-mi crestezi pe fruntea Porții
Legea vieții și a morții:
„Trecătorule fii pașnic

De vrei Poarta să-ți deschidă
De vrei Calea din Giuvala
Să nu-și steie înfundată!”

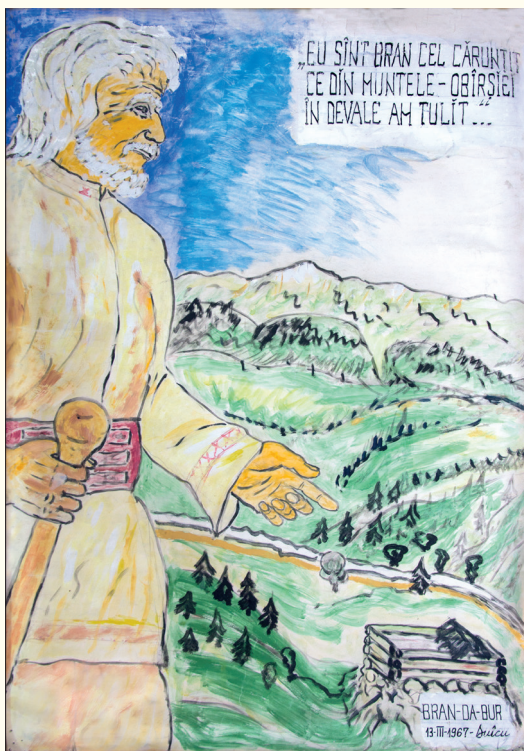
Precum știți că s-a-ntâmplat
Cu o gloată blestemată
De popoare tucurii,
Ce cuvântul l-au călcat
Și călări pe bidivii
Pe păstori i-au atăcat
Turmele de le-au prădat.
Calea noastră din Giuvala
Pe-nserate s-a-nfundat
Și Brăneanul răzvrătit
Până-n ziuă i-a topit,
Pe toți de i-a prăpădit.

1180

Culiță:

Iată și bătrânul Vultur
Pe curaju-i pot să jur,
Că-ntr-acolo a sburat
Și răstindu-se la stârvuri
Leșul mare l-a-ntrebat;

1190

Vulturul:

Umbră neagră poate vrei
S-află doară cine sunt?
Eu mi-s Ochiul Trecătoarei
Paznicul vechi al Hotarei
Ce văd toate pe pământ.
Cin-v-a pus în Calea Vieții
Să cotiți pe Calea Morții?
După cum se vede treaba
Și e martoră isprava,
Sfetnicul vost-n-a fost altul
Fără numai gol Necuratul!
Numai furilor le place
Locul altuia să-l calce.
Vă lăsăm dar Lupilor
Și în sama Ciorilor!

1200

Bran:

Drept aceia stârvul lor
Nice Vulturii nu-l vor.
S-a rugat cu silă multă
Basul-Comandirul lor
Doar pământul să-i înghită
Și din milă să-i ascunză
De lumina zilelor
Și de râsul Corbilor.

„Tare-i rău mirositor
Leșul de cotropitor.”

Culiță:

Și-oi creșta cu barda mea
Din bătrâni o vorbă grea:

„Trecătorule

Suntem bucuroși de oaspeți

Găzduire și-ospătare

Ba și daruri la plecare

Celui ce-omenire are.

Peste munți călăuzim

Pe cel bun, și-l ocrotim.

Să-l ferească Dumnezeu

Cel ce vine cu gând rău!

Nu pună la grea-ncercare

Strămoșeasca mea răbdare!

De păstor, de fel brănean.

Strânge-ți gândurile negre

Și le lasă-n părăsire

Dincol' de Părăul Porții

Pân-te-ntorci din pribegie.

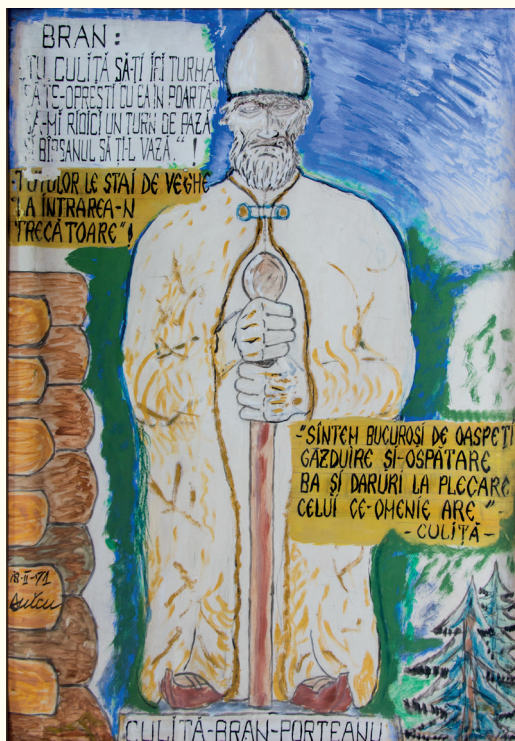
„Martor ne e Cel de Sus

De cuvintele ce-am spus!”

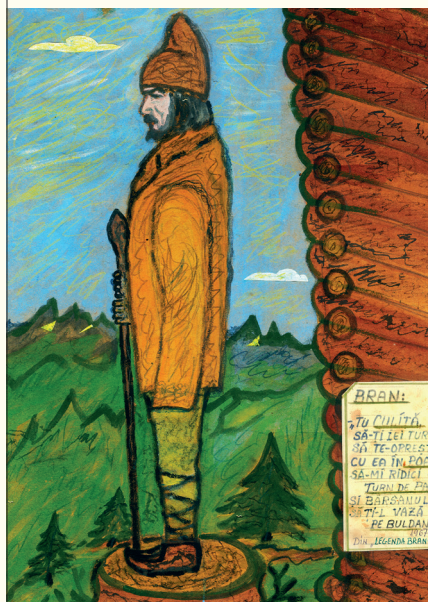

„Pisica” de încălțat sub opinci folosită ca antiderapant pentru mers pe gheață și pe buștenii cojiți.

1210

1230

CULIȚĂ-BRAN-PORTEANU

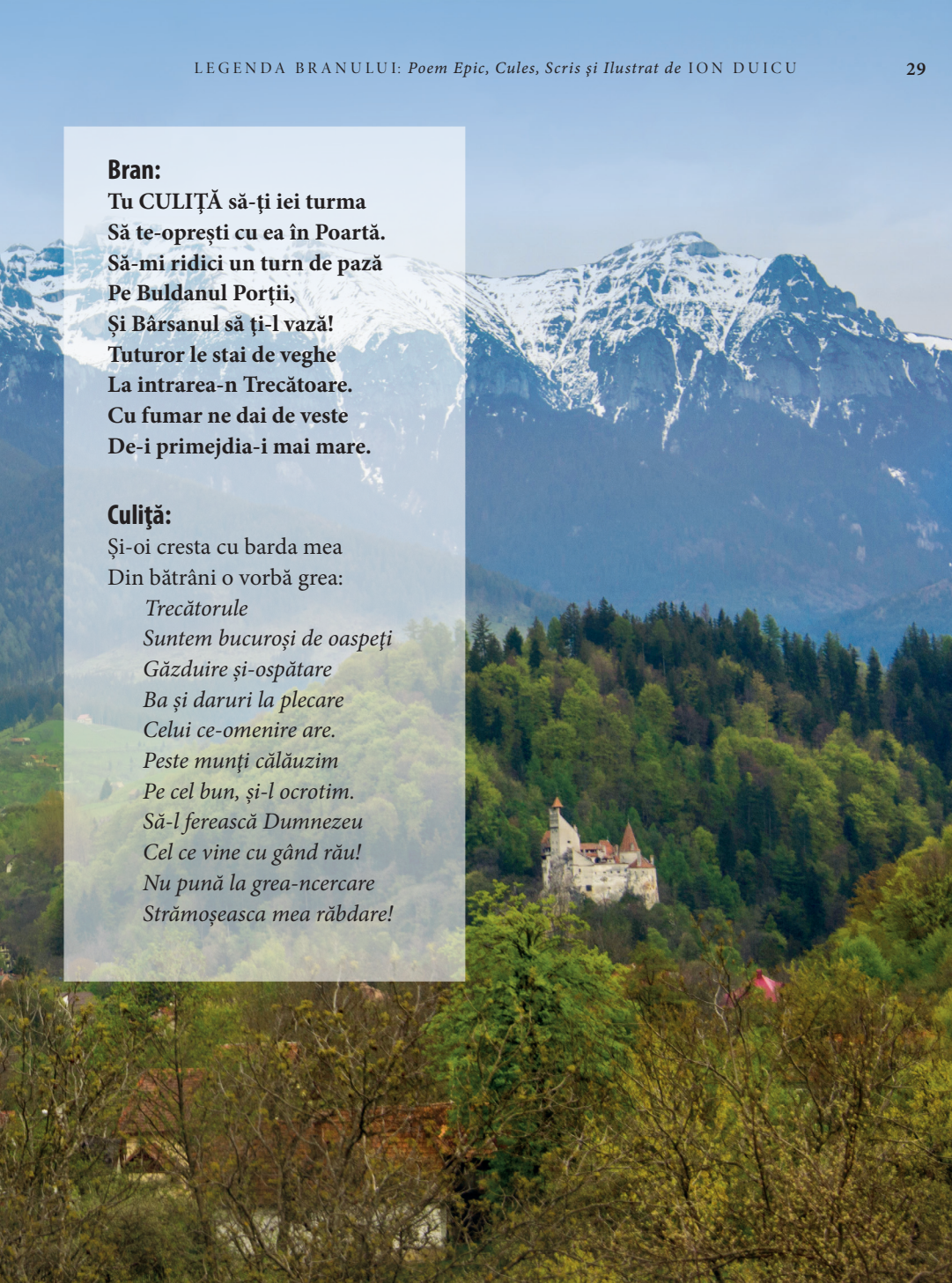
Sculptură turnată în gips, 1m 15 cm

Bran:

Tu CULIȚĂ să-ți iei turma
Să te-oprești cu ea în Poartă.
Să-mi ridici un turn de pază
Pe Buldanul Porții,
Și Bârsanul să-ți-l vază!
Tuturor le stai de veghe
La intrarea-n Trecătoare.
Cu fumaș ne dai de veste
De-i primejdia-i mai mare.

Culiță:

Și-oi creșta cu barda mea
Din bătrâni o vorbă grea:
Trecătorule
Suntem bucuroși de oaspeți
Găzduire și-ospățare
Ba și daruri la plecare
Celui ce-omenire are.
Peste munți călăuzim
Pe cel bun, și-l ocrotim.
Să-l ferească Dumnezeu
Cel ce vine cu gând rău!
Nu pună la grea-ncercare
Strămoșeasca mea răbdare!

Bran:

Tu GHICUȚĂ urci Vlădușca
Până-n Pietrele lui Crai
Să-mi faci brânza cea mai grasă
Și-n coaje de brad s-o dai,
Afle Vărul Secelean
C-o-a făcut un Peșterean!
Tu mieluța ocrotește
Și de boale mântuiește!

1240

Iarba ta este mai grasă
Și-ți dă berbecuți de rasă
Iar brânzica mai untuoasă,
De pășunea jilăită³⁷
Din trântava umezită³⁸
Cu lacrima zorilor

1250

Și dulceala florilor.
Mulgătoarele ferește
De părușca urâcioasă³⁹
Ce-i dă zeama acricioasă.
Nici turmele cumpănate
Pe spinări de muchetei,
Nici mânzările-noptate⁴⁰
Sus pe colțuri fulgerate⁴¹
Laptele să-ți dea de vrei!

1260

Ghicuță:

Iar stăoina abia târlită
Vitelor nu le priește,
Turmele de mielușele
Multeori le prăpădește.
Nu uita pentru acasă
Jintița cea mai gustoasă
Și s-alegi pentru ai tăi
Smântânirea cea dintâi.
Păcurariului stă bine
S-aibă sânge bun în vine.

1270

Bran:

Să-mi ții dar, pentru vecie
Cele ce-ți voi spune ție:
Pentru-ai tăi de ești părinte
Să-mparți dragostea ferbinte
La copii și la oițe
Deopotrivă. De-azi-nainte
De-cu-vară te-ngrijește
De cățele de răsuguri⁴²

Cuțit pentru curățit coaja de brad înainte de prelucrarea
coșulețului pentru brânză.

Prin poene de păduri
Ce mioara lecuiește
Și deloc nu răsfugește.

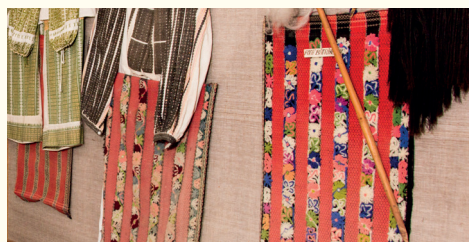
1280

Când Mieluța-i cotoñoagă⁴³
Și cu lacrimi te roagă
Să-i pleci ugerelul mamei
Să-i astâmperi chinul foamei
Tu la loc uscat s-o ții
Peste noapte, peste zi.
Inima de nu te rabdă
Pe sub colți Spânzul te-așteaptă⁴⁴
Să le pui la urechele
Două scurte firicele.
Mielușica bolnăvioară
Tu la piept cu drag s-o ții
Doar o noapte și o zi.
De răsfug n-o să mai piară.⁴⁵
Cu căldură doftorit
Iată Mielul mântuit!

1290

Când Joiana-i abătută
Cu privirea tot pierdută
Tu ai grije și socoate
Unghișoara de i-o scoate⁴⁶
Cu acoiu dat prin foc.⁴⁷

1300

Port popular de la Muzeul Etnografic „Nicolae Fruntes”, Satul Șirnea.

Brânză în coajă de brad.

Clopot pentru vacuțe mai tinere.

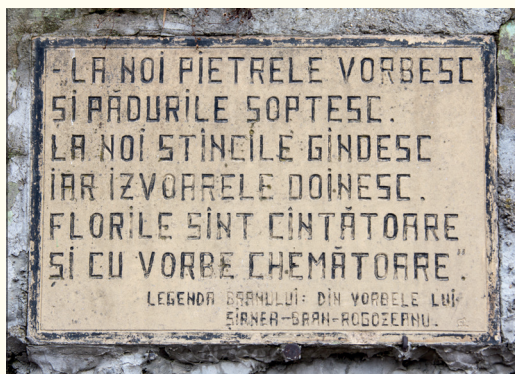
Să-i cuprind în ruga mea
Să-mbunez ura furtunii⁶⁵
Sau să-i trec din viața lor
Fără chinurile urii,
În hotarul bucuriei
În grădina vecinicii . . .

Tinerii cu flori de câmp
Înfrățiți la Sânziene
Colindau nouă partale
Pentru leac la multe rele.
Murmurau cald legământ
Sub oblăduirea mea,
Pentru fericirea lor
Pentru a copiilor,
Pentru paza vitelor
Și duhul străbunilor . . .

Șirnică:

La noi pietrele vorbesc
Și pădurile șoptesc
La noi stâncile gândesc
Iar izvoarele doinesc.
Florile sunt cântătoare
Și cu vorbe chemătoare.
Păsările-n sbor când trec
Cu privirea ne petrec
Și ne cântă-n graiul lor
„Doina păsărelelor.”
Doar pâraiele pâraesc
Și șuvoaiele-ocărăsc
Tainele din munți le fură
Și la vale le tot cură,
Le tot cară în prundișuri
Le ascunde în tufișuri
Vântul le preia în sbor
De le suie sus în nori.
Când cu muntele s-adună
Nor cu nor ca o cunună,

1930

Inscripția aflată în centrul Satului turistic Șirnea, la izvor.

1940

La ureche îi șoptește
Tainele de-i povestește
Și cele de pe pământ
Și din ceruri câte una
Pe-nserat când trece Luna:
„Cine vorba le desleagă
Limba lor s-o înțeleagă?”

1970

Bran:

V-o spun eu, frate Șirnică;
Din Colările înalte
Veți ceti ca dintr-o carte
Vârstele Pământului
Și semnele Timpului.
Fluierașul de s-ableacă
La cântarea florilor
Și „doina bijoaielor”⁶⁶
Cioplitorul de se-mpacă
Cu-amorțirea stâncilor
Și visarea brazilor . . .
„Doar în bună prietenie
Și curată omenie
Poți fi oaspetele lor
Dincolo de lumea noastră
În hotarul tainelor
În lumea Luminilor . . .”

1980

1950

1960

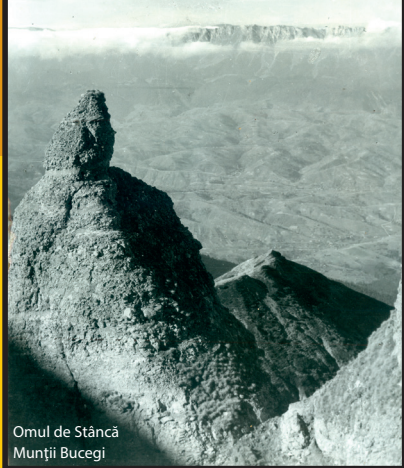
LA MONUMENT—Chiar la intrarea în satul Peștera, trecătorul este întâmpinat de către statuia reprezentând fondatorul satului, Ghicuță-Bran-Peștereanu, din Legenda Branului. Ion Duicu împreună cu soția Etelka Duicu, au ridicat acest monument de 6 metri înălțime între anii 1968-1970.

Omul și Creația

Momente Importante

Cu detalii din jurnalul original al autorului

Omul de Stâncă
Munții Bucegi

*„**Legenda Branului**” este o fereastră spre peisajul nostru spiritual atât de puțin cunoscut. Transmit celui ce a strâns-o cu grije și mulți ani de trudă, îmbrățișarea mea sufletească.*

Tudor Arghezi, București, 1969

*Așa se încheie **Legenda Branului**, una din cele mai frumoase de la noi, în duh popular, de-o autentică măreție și utilitate. Prin această cântare acest ținut primește o consistență spirituală, cu afirmarea unui crez ziditor în cultura noastră și atrage atenția asupra portului și artei oamenilor din această luminoasă și arhaică vatră de Țară.*

Mulțumesc celui ce a cules cu îndelungă răbdare aceste izvoare strânse în acest cântec de valoare istorică incontestabilă.

Ioan Alexandru, București, 1969

*„**Legenda Branului**” cuprinde în sine adevărul istoric și de pietate față de trecutul atât de îndepărtat și de caracteristic sub toate aspectele, atât fizic al pământului cât și în făptura poporului care-l locuiește de atâtea veacuri . . .*

Păstrarea obiceiurilor din vremuri îndepărtate, pe care o denotă numărul covârșitor al descântecelor, datinilor legate de diferite sărbători, sunt tot atâtea forme arhaice în viața spirituală.

Ioan Moșoiu, Profesor de istorie,

Fost director al Liceului „Andrei Șaguna” din Brașov, Șimon-Bran, 1968

REALIZAT DE
ARTISA LLC
BRAȘOV 2014

editura
Factor

ISBN 978-606-8582-06-1

9 786068 158206 1